

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หลักสูตรการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษาและหญิง
ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

การศึกษาภาคบังคับนี้โรงเรียนทุกแห่งจะต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับและระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการทุกอย่าง คือ หลักสูตรประมวลการสอน ภาคเรียน หนังสือเรียน วิธีสอน วินัย การจัดโรงเรียนและอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

สำหรับหลักสูตรประถมศึกษาชาชนั้นกำหนดไว้ ๕ ปี และมีวิชาบังคับให้เรียนดังนี้ (กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, ศ.๒/๑๑, เอกสารรัชกาลที่ ๖)

วิชาสามัญ

๑. จรรยา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นการกล่อมเกลานิষัยใจคอ เพื่อฝึกให้เป็นพลเมืองดี รู้จักหาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ และต้องการให้ประพฤติได้จริง ๆ คือ สอนให้มีความซื่อสัตย์ กล้าหาญ สุภาพเรียบร้อย และมีความกตัญญูทดแทนที่ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตน และขยันหมั่นเพียรทำงาน

๒. ภาษาไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รู้จักอ่านออกเขียนได้ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่ความรู้ที่กว้างขวางต่อไปในอนาคต

๓. เลข มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถคิดคำนวณกิจการต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น บัญชีเงิน บัญชีค้าขายง่าย ๆ หรือคิดราคาสินค้าได้

๔. ความรู้เรื่องเมืองไทย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รู้จักประเทศไทยทั้งในด้านภูมิศาสตร์และพงศาวดาร (ประวัติศาสตร์) เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและรักชาติ รวมทั้งเข้าใจวิธีการปกครองบ้านเมืองในขณะนั้นบ้างพอสมควร

๕. การรักษากฎ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้รู้จักรักษาสภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรงทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติ

๖. วาดเขียน ฝึกให้รู้จักสังเกตและจำ โดยแสดงออกด้วยการเขียน

๗. วิชาลูกเสือ ฝึกให้รู้จักรักษากฎเพื่อให้ออกพ้นจากอันตรายและความยากลำบากต่าง ๆ เช่น ให้รู้จักช่วยตนเอง ช่วยผู้อื่น หักสังเกตทาง ฝึกซ้อมกำลังกายให้แข็งแรงโดยการเล่นกีฬา และการเล่นที่มีประโยชน์

วิชาวิสามัญ

๑. วิชาหาเลี้ยงชีพ เป็นวิชาที่ให้เด็กเลือกเรียนอย่างใดอย่างหนึ่งให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและความต้องการ เพื่อสามารถหาเลี้ยงชีพในทางนั้น ๆ ได้เมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้ว เช่น วิชากลึงกรรม หัตถกรรม และพาณิชยกรรม นอกจากนี้ต้องปลูกฝังความรักในวิชาชีพดังกล่าวแก่เด็กด้วย

วิชาที่ไม่บังคับให้เรียน

๑.วิทยา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งสัตว์ พืช และวัตถุจากของจริง เป็นการเรียนจากธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความคิด รู้จักซักถามและตอบ

๒.ขับร้อง มีจุดมุ่งหมายให้เกิดประโยชน์ทางจิตใจ ฝึกให้รู้จักความประณีตและความไพเราะ

สำหรับหลักสูตรประถมศึกษาหุ้ญเรียน ๓ ปี กำหนดวิชาสามัญเช่นเดียวกับหลักสูตรประถมศึกษาชาย เว้นแต่วิชาลูกเสือให้เลือกสอนเฉพาะที่สมควรแก่หุ้ญ และวิชาสามัญศึกษาให้เลือกวิชาเย็บปักถักร้อย หรือการฝีมืออื่น ๆ ให้เหมาะสมกับหุ้ญ และได้กำหนดจำนวนชั่วโมงเรียนไว้พอเป็นแนวทางสำหรับการสอนดังตารางที่ ๓ และตารางที่ ๔ จากตารางดังกล่าวจะเห็นว่าหลักสูตรเน้นให้นักวิชาภาษาไทยและความรู้เรื่องเมืองไทยมาก เพราะต้องการให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้เป็นหลักสำคัญ

ตารางที่ ๔๖ จำนวนชั่วโมงเรียนชั้นประถมศึกษา (ชาย)

วิชา	จำนวนชั่วโมงเรียน/สัปดาห์ (ชม.)				
	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	ปีที่ ๔	ปีที่ ๕
จรรยา	๑	๑.๓๐	๑	๑	๑
ภาษาไทย	๑๒.๓๐	๑๒	๑๑.๔๐	๓	๓
เลข	๕	๕	๕	๒	๒
ความรู้เรื่องเมืองไทย	๓	๓	๒.๒๐	๑	๑
การรักษาตัว	๑.๓๐	๑.๓๐	๑	๑	๑
วาดเขียน	๑	๑	๑	๑	๑
วิชาลูกเสือ	๑	๑	๑	๑	๑
หัตถกรรม					
กลีกรรม					
วิชาชีพ	-	-	๒	๑๕	๑๕
พาณิชยกรรม					
รวมเวลา	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕

สวดคำนมัสการ สรรเสริญพระบารมี ประชุมสังฆสอน และวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ได้บังคับให้ สอน ใช้เวลาเป็นครั้งคราว

การฝึกหัดลูกเสือที่ต้องไปหัดหรือแรมคืนที่อื่น ๆ ให้เป็นเวลาพิเศษ และควรงดการ แรมคืนเช่นนี้ในฤดูฝน

(ดัดแปลงจาก: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๔๖๔, หน้า ๒๘)

ตารางที่ ๔๗ จำนวนชั่วโมงเรียนชั้นประถมศึกษา (หญิง)

วิชา	จำนวนชั่วโมงเรียน/สัปดาห์ (ชม.)		
	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓
จรรยา	๑	๑.๓๐	๑.๓๐
ภาษาไทย	๕.๓๐	๕	๘
เลข	๕	๕	๕
ความรู้เรื่องเมืองไทย	๓	๓	๒
การรักษาตัว	๑.๓๐	๑.๓๐	๒
วาดเขียน	๑.๑๕	๑.๑๕	๒
วิชาวิสามัญ	๓.๔๕	๓.๔๕	๔.๓๐
รวมเวลา	๒๕	๒๕	๒๕

(ดัดแปลงจาก: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๔๖๔, หน้า ๒๙)